

מאורות השבת

פרשת ויצא

עורך: הרב סתיו א.

מאור הפרשה | מאור הדרשה | מאור המנורה | מאור הלשון | מאור הבית | מאור ההלכה

מאור הדרשה

העולם הזה!

"וַיֹּאמֶר אֲכֹן יֵשׁ ה' בְּמָקוֹם הַזֶּה" (כח, זז)

אומר המדרש: "כל מה שישראל אוכלין בעולם הזה, אינו אלא בזכות האמונה". ותמה גדול... מה... כל הפרנסה של עם ישראל היא רק מחמת האמונה? למה?

אומר הירושלמי בר"ה: הקב"ה מקיים את כל התורה כולה.

כמו שעם ישראל מקיימים את התורה ועושים מצוות, כך גם בורא העולם מקיים את כל התורה כולה! עשה ולא תעשה.

אומרת הגמרא בערובין: "אשר אנכי מצוך היום לעשותם", היום לעשותם ולמחר לקבל שכרם.

שכר מצוות בהאי עלמא ליכא! בעולם הזה לא מקבלים שכר על מצוות, אלא משלמים לנו בצ'ק שוטף פלוס 120 שנה... רק בעולם הבא!

אם הקב"ה מקיים את כל התורה כולה, מדוע הוא לא מקיים את מצוות "ביומו תתן שכרו"?!

מדוע הוא לא משלם לנו מזומן בעולם הזה?!

התשובה פשוטה. בשולחן ערוך נפסק שאדם ששוכר פועל ע"י שליח, לא עובר על 'בל תלין', הוא לא חייב לשלם לו באותו היום...

המשך בעמוד 2

מאור הפרשה

ר' אבשלום ח.

אבן השתיה

"וַיֵּצֵא יַעֲקֹב... וַיִּלְךָ תְּרַנֶּה" (כח, י')

אומר רש"י: כי מטא לחרן, אמר אפשר שעברתי על מקום שהתפללו אבותי ולא התפללתי בו? יהב דעתיה למהדר, וחזר עד בית אל, והוא הר המוריה, וקפצה לו הארץ.

"ויקח מאבני המקום" **אומרת הגמרא** (חולין צא), כתיב ויקח מאבני המקום וכתיב ויקח את האבן, אמר רבי יצחק מלמד שנתקבצו כל אותן אבנים למקום אחד וכל אחת ואחת אומרת, עלי ניח צדיק זה ראשו, תנא וכולן נבלעו באחד.

אומר הזוה"ק (ויחי): אבן זו נבראה מאש ורוח ומים ונתקשתה מכולם ונעשתה אבן אחת ועומדת על התהום.. ולפעמים נובעים ממנה מים ומתמלאים התהומות והאבן הזאת עומדת לאות באמצע העולם וזו היא האבן שהעמיד והשתיל יעקב, שתילה וקיום לעולם, אבן השתיה. **מוסיף הפרד"א** (לה): מה עשה הקב"ה, נטל רגל ימינו וטיבע אותה עד עמקי התהומות ועשה אותה סניף (פקק) לארץ כאדם שהוא נותן סניף לכפה. לפיכך נקראת אבן השתיה ששם טבור הארץ ומשם נפתחה כל הארץ ועליה היכל ה' עומד.

והגמרא (ימא נד) **אומרת:** משניטל ארון, אבן היתה שם מימות נביאים ראשונים ושתיה היתה נקראת, גבוה מן הארץ שלש אצבעות, תנא שממנה הושתת העולם. יעקב אבינו מגיע להר המוריה, ומציב אבן שהיא טבור הארץ, ראשית בריאת העולם, ממנה כביכול נובע העולם.. פלא גדול.

"בראשית ברא אלוקים את השמים ואת הארץ והארץ הייתה תהו ובהו.. **אומר הרמב"ן:** עתה שמע פירוש המקרא על פשוטו נכון וברור.

המשך בעמוד 4

נא לא לקרוא בשעת התפילה וקריאת התורה

לעילוי נשמת רבי שמריהו יוסף חיים בן רבי יעקב ישראל זללה"ה

'ביומו תתן שכרו' זה רק אם בעל הבית בעצמו שכר את הפועל...

אנחנו שכירי יום של הקב"ה, כל יום והעבודה שלו.

אבל איך הקב"ה שכר אותנו...? ע"י שליח - משה רבנו!

אם כך, יוצא שנשכרנו לעשות תר"א מצוות, וזה היה ע"י שליח.

לכן אין על המצוות הללו שכר בעולם הזה...

אבל.. (ויש אבל!) שתי מצוות שמענו מפי הגבורה - 'אנכי, ולא יהיה לך'...

לכן על מצוות האמונה דווקא מגיע לנו שכר בעולם הזה, משום שלא נשכרנו ע"י שליח, אלא ע"י הקב"ה בעצמו!

אומר המדרש שכל מה שישראל אוכלים בעולם הזה, זה רק בגלל מצוות האמונה, אנחנו מתפרנסים מלהאמין בחי העולמים!

ולמה באמת הקב"ה נתן את שתי המצוות הללו בעצמו ולא ע"י שליח?

אומר ה'בניין דוד': משום שהקב"ה יודע שבשביל לקיים את המצוות, בשביל להתפלל וללמוד תורה, צריכים הרחבת הדעת.

דירה נאה וכלים נאים מרחיבים דעתו של אדם...

צריכים עולם הזה. כשאין כסף זה קשה...

לכן הקב"ה השמיע לנו את המצווה היסודית ביותר - האמונה, דווקא מפי הגבורה. כדי שנזכה לשכר בעולם הזה, ונקיים מצוות.

אומר יעקב אבינו: 'אכן יש ה' במקום הזה', אני רואה שהעולם הזה מסייע ל'יש ה'...', לקיים מצוות.

'ואנכי לא - ידעתי, עכשיו ידעתי' והבנת למה מצוות 'אנכי ולא', נאמרו מפי הגבורה.

לכן אומר שלמה המלך: 'טובים השניים מן האחד, אשר יש להם שכר טוב בעמלם'. פירוש- טובים השניים, דהיינו שתי מצוות 'אנכי ולא יהיה לך'. מן האחד, כלומר ששמענו אותן מפי האחד. משום שע"י זה יש להם שכר טוב בעמלם, הם מקבלים שכר בעולם הזה לעבודת ה'!

(אפריון שלמה)

מאור המנורה

מנורת המאור פרק שלה

צניעות

לעולם ישתדל אדם להיות צנוע בכל דרכיו, שבזה היו מתפארים החכמים והחסידים בצניעות גדולה עם ענווה יתירה. כמו שמצינו בגמרא שבת (ק"ח:), על רבי יוסי שהתפאר בצניעות ואמר "מימי לא ראו קורות ביתי אמרי חלוקי". לפיכך, יש לאדם להיזהר בשוכבו ובקומו, שלא יפשוט חלוקו חוץ ממיטתו (ע"ש). וכך יש לנהוג בכל עת, בין באור ובין בחושך, כי מלא כל הארץ כבודו, והכל גלוי לפניו כחשיכה כאורה.

עאכ"כ שיש לנהוג צניעות בדברים שבינו לבין אשתנו, וזה יש ללמוד מאברהם אבינו, שלא הכיר בשרה עד שירדו למצרים כדכתיב (בראשית) "הנה נא ידעתי כי אשה יפת מראה את". אחז"ל בגמרא (שבת נ"ג:) תנו רבנן, מעשה באדם אחד שנשא אשה גידמת ולא הכיר בה עד יום מותה וכו' (ע"ש). וכן במסכת יומא (מ"ז) ת"ר, שבעה בנים היו לה לקמחית, וכולן שימשו בכהונה גדולה. אמרו לה חכמים, מה עשית שזכית לכך? א"ל, מימי לא ראו קורות ביתי קלעי שערי וכו' (ע"ש). ובמסכת מגילה (ג'). אמר רבי אלעזר מאי דכתיב (איוב) לא יגרע מצדיק עיניו ואת מלכים לכסא? אלא, בשכר צניעות שהייתה ברחל, זכתה שיצא ממנה שאול, ובשכר צניעות שהייתה בו בשאול, זכה ויצאה ממנו אסתר. צניעות שברחל; שגילתה ללאה את הסימנים, ולא רצתה שיתפרסם שהיו לה סימנים ממנו לפני הנישואין (רש"י). **והעיון יעקב הוסיף** שמחמת צניעותה לא גילתה לאביה שיש לה סימנים ממנו, כדי שלא ימנע מלבצע את ההחלפה ביניהן. **ולפי הבן יהודע** הסימנים הלא נמסרו לה כבר בתחילה, קרי בפעם הראשונה שנפגשה עימו על הבאר. וכל אותן שבע שנים שהיה יעקב בביתם, לא נראתה לפניו, אף שהייתה מקודשת לו בשכר עבודתו. לכן לסימנים היו תפקיד משמעותי בזיהוי שלה, כיוון שלא הפיקה בחושך לפי צורת הגוף. נמצא שהועילה צניעותה של שבע שנים (ו!), שכשמסרה הסימנים, לא היה יכול להכיר שאינה רחל. **יוצא אם כן, שלפי העיון יעקב על רש"י**, צניעותה התבטאה בצניעות הפה, שלא גילתה דברים של בינו לבניה. **ולפי הבן יהודע**, צניעותה התבטאה בצניעות הגוף, ששמרה על הצורה החיצונית שלא תתגלה. ובכן, היינו חושבים, שבמקרה זה, ניסיון שמירת צניעות הגוף היה גדול יותר מניסיון שמירת הפה, משום שלהשמר לא להחשף במשך שבע שנים, קשה יותר, מ'רק' לא לגלות סוד, קמשמע לן ששמירת סוד עבור אשה, ועוד במקרה כזה, קשה לא פחות! מכל מקום אלו ואלו דברי אלוקים חיים, שכן בשאול מצאנו שהיה צנוע מאוד גם בענייני הפה וגם בענייני הגוף, וגם כן אסתר הייתה צנועה מאוד הן בדיבור והן בגוף, כדלקמיי. **הצניעות שבשאול**; שלא הודיע מעלתו, ססיפר על האתונות ולא סיפר שנמשח למלך. **ומסביר המהרש"א**, שאף שמצינו בשאול צניעות, כאשר נכנס למערה להסך רגליו, מכל מקום, עניין הראשון גדול יותר! **הצניעות שבאסתר**; שלא גילתה מולדתה ועמה (ע"ש). **אומר העץ יוסף**, כי אין לומר שעשתה כן משום ציווי מרדכי, שהרי זה היה כדי שלא ישאנה אחשוורוש וכו'. אך לאחר שנישאה לו, שוב אין תועלת בהסתרת יחוסה, וכיסתה זאת משום שנראה לה גסות הרוח לפרסמו, ומה שכתוב "כאשר ציווה עליה מרדכי", הכוונה, שהאמת היא שזה כאשר ציווה מרדכי, ע"כ. ונראה ששני פירושים בדבר; **האחד**, שהכוונה היא 'על דעת מרדכי', דהיינו שכאשר ציווה אותה מרדכי בראשונה, התכוון לשני העניינים, כלומר, גם לפני הנישואין וגם לאחריהם כנ"ל. **והשני**, שעשתה על דעתה, דהיינו שראתה להמשיך לנהוג על פי ציווי מרדכי כבראשונה.

הא למדנו, כי דבר הצניעות, מידה מעולה וחשובה לאנשים ולנשים!

מאור הבית

את רוצה מתנות? תותרי!

"וְיִהְיֶה בְּבִקְרֹה הַנֶּהוּא הַלֵּא וַיֹּאמֶר אֶל לְבָן מֶה זֹאת עָשִׂיתָ לִי הֲלֹא בְּרַחֵל עָבַדְתִּי עִמָּךְ וְלָמָּה רָמִיתָנִי." (בראשית כט, כה)

יעקב אבינו עבד שבע שנים בשביל שרחל תהיה לו לאשה, ובבוקר שאחרי, יעקב גילה שלבן רימה אותו ולמעשה התחתן עם לאה.

רחל, מצידה, ידעה על רמאות אביה ושתקה, ולא רק שתקה, אלא אף עזרה ללאה ומסרה לה את הסימנים (שיעקב יחשוב שזו רחל) כדי שאחותה לא תתבייש, שלא תתבזה.

מעשה הויתור הזה פעל ופועל ישועות לדורי דורות, עד היום.

בזכות מעשה זה "מיד נתגלגלו רחמיו של הקב"ה ואמר: בשבילך רחל אני מחזיר את ישראל למקומן".

רחל מוותרת ומוחלת!

וואו לא פשוט בכלל! כל יום וכל רגע מגיעים אלינו נסיונות של ויתור לא פשוטים.

אנחנו לא מסוגלים לשתוק.. להבליג.. לוותר.. אם רק היינו יודעים אילו מתנות מחכות לנו מעבר לפינה בזכות הויתור. וואו, איזו מעלה, איזו זכות!

אני כותבת לך מילים אלו ודומעת, הקב"ה כל כך רוצה להיטיב איתך, הוא מביא לך ניסיון והוא משועשע שתעמדי בו, שתותרי. לא הצלחת? שוב נכשלת? (את לא היחידה..). כמה חבל! איזה פספוס!

תפקחי את העיניים, תהיי ערנית בעבודה, בבניין, בשכונה, בסופר, באוטובוס... בבית עם בעלך, במשפחה, שימי לב לבזיון, צערו אותך, פגעו בך, חשבת שמגיע לך איזה תפקיד ומישהי אחרת קבלה אותו.. אין סוף למקרים שגורמים לצער, למקרים שאת מרגישה שהנה עכשיו שאת הולכת להפסיד.

שימי לב מה הקב"ה שולח לך וזה הרגע שאת צריכה לעמוד בו לוותר, לשתוק!

יש אינספור סיפורים על אנשים שנושעו בזכות השתיקה, בזכות הויתור!

אם הצלחת זכית והמתנות בדרך אליך.

זכרי! כשאת מוותרת את מרוויחה! את מרוויחה גם להשריש בילדיך מידות אלו, מידות השתיקה והויתור, הם שומעים ורואים אותך וזה יחלחל בתוכם וזה יזקף לזכותך!

העבירי על מידותיך ותזכי לישועה!

מאור הלשון

ר' דניאל ג'.

ועיני לאה רכות

'וללבן שתי בנות, שם הגדולה לאה ושם הקטנה רחל, ועיני לאה רכות, ורחל היתה יפת תואר ויפת מראה'. (כט טז-יז) ובתרגום אונקלוס, ועיני לאה יאין [פירוש, יפות].

יש להתבונן בפסוקים, שהרי הכתוב בא לומר את השוני בין רחל ללאה, וא"כ, מתאים יותר להצביע על אותה הנקודה שבה הם שונות, כלומר, אם כלפי לאה הזכיר הכתוב את עיניה, היה צריך להזכיר גם כלפי רחל את עיניה, וכן להיפך, אם הכתוב רוצה להזכיר כלפי רחל את יופייה בצורה כללית, היה צריך להזכיר גם כלפי לאה את יופייה בצורה כללית, וא"כ, צריך להבין מדוע הכתוב בתחילה מדבר על עיניה של לאה, ואילו כלפי רחל הזכיר את יופייה בצורה כללית.

ומצאתי ברש"ר הירש, שאכן הכתוב מדבר על השוני ביניהן לעניין היופי בצורה כללית, ולכן כלפי רחל הזכיר שהייתה יפת תואר ויפת מראה, אך כאשר בא לומר שלא הייתה יפת תואר ויפת מראה, לא רצה הכתוב לומר זאת בצורה השוללת את יופייה, כיון שעדיף שלא לומר את הגנאי במפורש, ולכן הזכיר רק את יופי עיניה, [כמו שתרגם אונקלוס], שמתוך דברי הכתוב יובן, שרק עיניה היו יפות, אבל לא הייתה יפת תואר ויפת מראה.

ולמדנו מדבריו, שגם כאשר צריכים להזכיר את חסרונו של הזולת, [ע"פ כל כללי לשון הרע לתועלת], יש לחפש איך לא להעלות על לשוננו את חסרונו, אלא לומר דבר שמתוך דברינו יובן חסרונו של הזולת. (נראה לי שע"י כך נרויח, שישירש בנפשנו חוסר רצון לדבר בגנות הזולת).

ה' יזכנו להימנע מלדבר בגנותו של הזולת תמיד. אכ"ר

נא לא לקרוא בשעת התפילה וקריאת התורה

להקדשות והנצחות נדרים פלוס

לעילוי נשמות ניסים בן פנחס

לעילוי נשמות סעידה בת סעיד

לעילוי נשמות אליהו בן סלימה

לעילוי נשמות מארי בת רבקה

לעילוי נשמות שלמה בן רחמה

לעילוי נשמות יעקב בן אהרון

מאור הפרשה המשך מעמוד 1

נוראה ללא שינה שקוע כולו בלימוד התורה... "ויחלום והנה סלם" **אומר המדרש (יב):** זה סיני, מצב ארצה שנאמר ויתצבו בתחתית ההר, וראשו מגיע השמימה שנאמר וההר בער באש עד לב השמים... הקב"ה מזכה אותו במעמד הר סיני פרטי. הוא הופך לעמוד התורה, שורש לכוחם של בני התורה. **אומר האור החיים:** בכלל התנאים שהתנה ה' על כל מעשה בראשית להיות כפופים לתורה ועמליה ולעשות כל אשר יגזרו עליהם וממשלתם עליהם כממשלת הבורא ברוך הוא.

הרמב"ם (בית הבחירה ב) אומר: המזבח, מקומו מכוון ביותר, ואין משני אותו ממקומו לעולם, ובמקדש נעקד יצחק אבינו. ומסורת ביד הכול, שהמקום שבנה בו דוד ושלמה המזבח בגורן ארוונה, הוא המקום שבנה בו אברהם המזבח ועקד עליו יצחק, והוא המקום שבנה בו נוח כשיצא מן התיבה, והוא המזבח שהקריב עליו קין והבל. ובו הקריב אדם הראשון כשנברא קרבן, ומשם נברא, אמרו חכמים, אדם ממקום כפרתו נברא. נח, אברהם, יצחק... כולם מקריבים קורבנות מוסרים נפש עוברים נסיונות, אבל יעקב אבינו מוסר נפש לתורה, כל העולם נברא ע"י התורה "אסתכל באורייתא וברא עלמא" יעקב אבינו אוהו בתוכנית הבריאה יש לו שלטון על כל מעשה בראשית. **מסיים הזוה"ק:** אלא שנתן לה יעקב קיום של מעלה ושל מטה. אבן השתיה ממנה נשתל העולם בבראשית (היצירה הגשמית התפשטות העולם, הייתה בבראשית), אבן השתיה ממנה נתברך העולם היה מיעקב (את הכח לקיום העולם נותן יעקב). אם לא ברית... יעקב אבינו עמוד התורה, הוא הכח לקיום העולם, אבן השתיה ממנה הושתת העולם. **שבת שלום!**

מפניך איני נקרע אני גדול ממך.. "וישב הים לפנות בוקר לאיתנו" אמר הקב"ה אני הוא שהתניתי עמו כך, התניתי מתחלה שאני קורעו.. לאיתנו, לתנאו שהתניתי עמו מתחלה. ורק בסיוע של הקב"ה נקרע הים. **הגמרא (חולין ז)** מספרת על ר' פנחס בן יאיר שחלק את מימיו של נהר גינאי לו ולמלוויו ואף איים ליבשו, והנה אצל משה רבינו הים מתווכח ולא מסכים לחלוק מימיו לכלל ישראל, עד שצריך סיוע מהקב"ה.. **מה הכח של רפב"י יותר ממשלה להתגבר על מעשה בראשית?**

אומר האור החיים (בשלה): והנה ביציאת ישראל ממצרים עדיין לא קבלו התורה ואין גזירתו על הנבראים גזירה, ולזה לא הסכים הים ליחלק להם.. כי אינו בן תורה שאם היה בן תורה הנה הוא קודם לו כי התורה קדמה לעולם כולו, ומיד נקרע כתנאי הראשון, ולזה כל צדיק וצדיק שיעמוד אחר קבלת התורה.. כמו רפב"י, יכול לכוף את הבריאה אליו. "אם לא בריתי יומם ולילה חוקות שמים וארץ לא שמת" ממדת תורה ניתן כח לבני התורה לכוף את הבריאה לרצונם. מדהים.

"כי במקלי עברתי את הירדן" **אומר רש"י:** ומדרש אגדה נתן מקלו בירדן ונבקע הירדן. **יעקב אבינו היה לפני מתן תורה, מה הכח שלו לכוף את הבריאה?**

"וישכב במקום ההוא" באותו מקום שכב, אבל ארבע עשרה שנים שמשב בבית עבר לא שכב בלילה, שהיה עוסק בתורה. יעקב אבינו נטמן בבית מדרשם של שם ועבר ארבע עשרה שנה במסירות נפש

מאור ההלכה

מתוך 'קיצור הלכות ומנהגים - הלכות שבת' המצורף לספר שתילי זיתים הלכות שבת

רנז - רנט

הלכות הטמנה

ז ההטמנה האסורה, היא דוקא באופן שהכסוי עוטף את הסיר שבו מונח התבשיל (או את התבשיל עצמו) ונוגע בו מכל צדדיו. אבל אם הכסוי אינו נוגע בסיר מכל צדדיו, אין זו הטמנה ומותר. לפיכך תנור חשמלי הנמצא במצב שבת (וכן מיחמית), שמניחים שם תבשיל וסוגרים את דלת התנור, אין זו הטמנה ומותר, שהרי דפנות התנור אינן נוגעות בסיר מכל צדדיו. ואפילו אם צד אחד של הסיר נוגע בדופן התנור, מותר. אבל אם התנור קטן ודפנותיו נוגעות בסיר מכל צדדיו, ואין ביניהם אפילו מעט אוויר, הרי זו הטמנה ואסור. אך אם יש ביניהם מעט אוויר, אין זו הטמנה ומותר. ויש אומרים שאין די במעט אוויר ביניהם (ס"ל סימן רנז ס"ח ד"ה בתנורים):

ח אף על פי שאסור להטמין בשבת אפילו בדבר שאינו מוסיף הבל (כדלעיל סעיף ג), מכל מקום מותר להניח על הסיר כלי אחר, כדי לשמור על התבשיל מן העכברים, או כדי שלא יתטנף בעפרורית, לפי שאין זה כמי שמטמין כדי לחמם, אלא כמי שנותן כסוי על הסיר כדי לשמור על התבשיל (שו"ע סימן רנז ס"ב, וס"ל שם ד"ה ומ"מ). ואפילו אם כוונתו בזה גם לשמור את חום התבשיל, מותר, שהרי בלאו הכי הוא צריך לכסותו כדי לשמרו. לפיכך מותר לסגור בשבת את הסיר בנייר כסף וכיוצא בזה, שהרי כוונתו לשמור על התבשיל. וכן כלי חד פעמי שיש לו מכסה מקרטון, מותר לכסות בו את הכלי בשבת, אפילו אם כוונתו גם לשמור את החום, לפי שהוא נחשב כמו מכסה לסיר, שמיועד לשמור על התבשיל (ס"ל שם):

נא לא לקרוא בשעת התפילה וקריאת התורה

